

Podzim je rizikovým obdobím pro chodce, podílí se na tom nárůst dopravy a špatná viditelnost

Publikováno: 18. 10. 2021

CDV , BESIP MD

Řidiči by měli v místech se zvýšeným pohybem chodců snížit preventivně rychlost, chodci by se měli soustředit plně na pohyb v provozu a používat za šera a za tmy reflexní prvky. Každou pátou obětí a téměř každou třetí těžce zraněnou osobou v silničním provozu je během října a listopadu chodec. V roce 2019, kdy dopravu ještě nepoznamenala omezení související s COVID-19, se čtvrtina z celkového počtu úmrtí chodců v silničním provozu stala během října a listopadu.

„V období let 2011 až 2020 lze vypožorovat fakt, že právě měsíce od října do ledna byly pro chodce nejtragičtější. Alarmující je také skutečnost, že 68 % chodců bylo v uvedeném období usmrceno večer a v noci, nejvíce tragických nehod chodců bylo evidováno mezi 17. a 19. hodinou. S ohledem na uvedená fakta je nutné opakovat, že retroreflexní prvek, díky kterému je chodec vidět na významně delší vzdálenost, může zachránit nejen lidský život. Zároveň ale platí, že se na vážných nehodách s chodci významně podílí nepřiměřená rychlost a nedání přednosti na přechodu ze strany řidičů motorových vozidel,“ řekl vedoucí oddělení BESIP Tomáš Neřold.

Platí povinnost, mít na sobě reflexní prvky, pokud se pohybujete mimo obec. Reflexní prvky mají mít osoby, které se pohybují za snížené viditelnosti (tma, šero, déšť, mlha) mimo obec podél okraje vozovky, a kde není veřejné osvětlení. Je vhodné mít reflexní prvky i v obci, ačkoliv tam zákonná povinnost neplatí. Zejména doporučujeme nosit reflexní prvky v místech, kde chybí veřejné osvětlení nebo není dostatečně intenzivní. Reflexní předměty umístěte nejlépe ke konci rukávů a pod kolena. Řidič jedoucí rychlostí 90 km/h zaregistruje osobu s reflexními prvky ve vzdálenosti 185 m a má na řešení situace sedm vteřin. Osobu tmavě oblečenou zaregistruje na vzdálenost 18 m a mine ji za 0,7 vteřiny. Reakční doba průměrného řidiče je jedna vteřina, pak teprve sešlápne brzdový pedál. Řidič tedy v tomto případě nestihne vozidlo ani zpomalit, natož zastavit.

Rychlost

Nepřiměřená rychlost je nejčastější příčinou smrtelných dopravních nehod, může dlouhodobě za 40 % z nich. Nepřiměřená rychlost neznamená jen překročení dovolené rychlosti, ale jde také o nepřizpůsobení rychlosti konkrétní situaci, např. zhoršené klimatické podmínky (déšť, mlha, sněžení, náledí).

Vyzkoušejte se délku brzdné dráhy při různých rychlostech na naší kalkulačce na <https://www.13minut.cz/> kapitola „UBRZDÍM TO?“.

Příčinám nehod s chodci tradičně dominuje nedání přednosti

v jízdě, není však tou nejzávažnější

V tabulce níže jsou uvedeny četnosti výskytu osmi různých příčin dopravních nehod s následkem usmrcení či těžkého zranění, které se vyskytly za uplynulou dekádu. **Dlouhodobě nejčastější příčinou nehod s účastí chodců je nedání přednosti v jízdě** – jen v roce 2020 bylo zaznamenáno 159 takových nehod (z toho jen 2× byl obviněn chodec), tj. 36,6 % všech nehod s následkem usmrcení či těžkého zranění.

Nehody s příčinou nedání přednosti v jízdě nicméně nejsou ty nejzávažnější; těmi jsou nehody v důsledku nepřiměřené rychlosti vozidla, kde průměrná závažnost nehod s následkem usmrcení či těžkého zranění za roky 2011–2020 dosáhla alarmující hodnoty 408,4. Druhou dlouhodobě nejzávažnější příčinou dopravních nehod je **nevěnování plné pozornosti řízení vozidla** (v tabulce zkráceně nazváno „distrakce řidiče“; průměrná závažnost za roky 2011–2020 = 239,9). Nedání přednosti v jízdě je z hlediska dlouhodobé závažnosti nehod až na 7. příčce z 8 (průměrná závažnost za roky 2011–2020 = 98,3).

Tabulka 1: Vývoj počtu dopravních nehod s účastí chodců s následkem usmrcení či těžkého zranění v letech 2011–2020 – rozděleno dle příčiny nehody

Příčina dopravní nehody	Počet nehod									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
nedání přednosti v jízdě	218	258	226	211	217	238	209	211	176	159
nezaviněná řidičem	184	189	184	145	146	142	132	128	104	85
distrakce řidiče	131	133	115	114	81	113	94	112	83	67
jiný nesprávný způsob jízdy	112	101	113	110	112	97	95	93	82	69
nepřiměřená rychlost	115	104	118	98	113	91	71	68	69	52
jízda po nesprávné straně vozovky	2	6	0	8	0	6	3	4	5	2
nesprávné předjíždění	6	3	2	2	2	3	1	0	4	0
technická závada vozidla	1	0	1	0	0	3	1	0	0	0
celkem	769	794	759	688	671	693	606	616	523	434

Pozn.: Řádky tabulky jsou seřazeny sestupně dle celkového počtu nehod ve sledované dekádě. Sytost podbarvení políček tabulky vyjadřuje závažnost nehod – čím sytější barva, tím vyšší závažnost nehod. Graf 5 detailněji zobrazuje **následky dopravních nehod s účastí chodců v roce 2020** dle jejich příčiny. Nejvíce závažných následků (16 úmrtí, 147 těžkých zranění) si vyžádalo nedání přednosti v jízdě, k nejvíce úmrtím (ke 24) došlo v důsledku nepřiměřené rychlosti.

Graf 1: Závažné následky nehod s účastí chodců v roce 2020 dle jejich příčin

Ne vždy však leží chyba na straně řidiče vozidla. Z hloubkové analýzy dopravních nehod (HADN), kterou provádí Centrum dopravního výzkumu (CDV) [3], vyplývají důležité poznatky o chybách, jichž se u dopravních nehod dopouštějí samotní chodci. **„Se zvyšujícím se věkem chodce klesá četnost výskytu chyby v podobě vstoupení do vozovky zpoza překážky bránící ve výhledu. Naopak se zvyšuje podíl nehod, kdy chodec nerespektoval silniční provoz. Příčinu lze spatřovat zejména v nesprávném rozhodnutí starších chodců, resp. nesprávném vyhodnocení situace v silničním provozu,“** uvádí Jindřich Frič, ředitel Centra dopravního výzkumu.

Plošná omezení volného pohybu osob, která byla v pandemií poznamenaném roce 2020 v Česku opakovaně vyhlášována, se pozitivně podepsala na počtu dopravních nehod s účastí chodců. Policie České republiky v loňském roce evidovala 2 574 těchto nehod (nejméně v historii ČR; meziroční pokles o 26 %), při nichž zemřelo 81 osob (pokles o 13 %), těžce se zranilo 362 osob (pokles o 18 %) a lehce 1 901 osob (pokles o 30 %). Více než pětina obětí (18) přitom přišla o život v Jihomoravském kraji.

Kartogramy níže znázorňují počty usmrcených a těžce zraněných chodců v krajích ČR po přepočtu na 1 000 000 obyvatel. Kromě Jihomoravského kraje se v oblasti úmrtí negativně vyjímá Ústecký kraj, naopak nejméně těžkých zranění bylo zaznamenáno v Pardubickém kraji.

Počet usmrcených
chodců na 1 000 000
obyvatel (rok 2020)

Kraj	Absolutní počet
Hl. m. Praha	7
Středočeský	8
Jihočeský	2
Plzeňský	5
Karlovarský	1
Ústecký	10
Liberecký	3
Královéhradecký	5
Pardubický	2
Vysočina	5
Jihomoravský	18
Olomoucký	5
Zlínský	2
Moravskoslezský	8

Počet těžce zraněných
chodců na 1 000 000
obyvatel (rok 2020)

Kraj	Absolutní počet
Hl. m. Praha	57
Středočeský	36
Jihočeský	30
Plzeňský	16
Karlovarský	9
Ústecký	38
Liberecký	12
Královéhradecký	14
Pardubický	7
Vysočina	14
Jihomoravský	50
Olomoucký	13
Zlínský	22
Moravskoslezský	44

Tabulka 2: Absolutní
počty usmrcených
(nahore) a těžce zra-
něných (dole) chodců
v jednotlivých krajích
v roce 2020

Graf 2: Počet usmrcených a počet těžce zraněných chodců v jednotlivých krajích ČR při nehodách v roce 2020 po přepočtu na 100 000 obyvatel daného kraje

„Negativní bilance následků nehod v **Jihomoravském kraji** může do jisté míry souviset se zjištěním, že **44,7 % řidičů a řidiček v tomto kraji před přechodem pro chodce nebrzdí a nedává přednost**,“ uvádí Tomáš Neřold, vedoucí Samostatného oddělení BESIP Ministerstva dopravy. Hůře dopadl v loňském terénním šetření brněnského Centra dopravního výzkumu jen Plzeňský (45,3 %) a Ústecký kraj (45,6 %) [2].

Závažným následkem (tj. následkem usmrcení nebo těžkého zranění účastníka) loni na celém území ČR skončilo 434 nehod s účastí chodců (tj. 17 % všech,). **Navzdory postupně klesajícímu počtu závažných dopravních nehod se počet usmrcených osob nesnižuje podobným tempem**, což je důvodem, proč v grafu níže **roste závažnost výše definovaných nehod**. (Závažnost nehod je definována jako počet usmrcených osob – zde chodců – na 1 000 nehod.) V roce 2020 dosáhla hodnoty 186,6.

Graf 3: Vývoj počtu a závažnosti nehod s účastí chodců s následkem usmrcení nebo těžkého zranění v letech 2011–2021 (data pro rok 2021 jsou aktuální k 31. 8.)

Nejrizikovějším druhem komunikací jsou pro chodce jednoznačně **intravilánové místní komunikace** – došlo na nich k 20 úmrtím (tj. 25 % všech) a 123 těžkým zraněním (tj. 34 % všech) chodců.

Muži jsou zasaženi častěji než ženy - zejména v noci a mimo území obcí

Z grafu 3a, který vypovídá o osobách s následkem usmrcení, lze vyčíst, že **ve věku od 18 do 64 let bylo evidováno více usmrcených mužů než žen** (37 mužů vs. 12 žen); od věku 65 let se poměr obrátil (10 mužů vs. 19 žen). V případě osob s následkem těžkého zranění, o nichž hovoří graf 3b, byly u loňských nehod chodců patrné stejné tendence, avšak nepoměry již nebyly tolik výrazné (od 18 do 64 let: 106 mužů vs. 49 žen, od 65 let: 61 mužů vs. 72 žen).

Graf 3a: Zastoupení věkových kategorií **usmrcených osob** při nehodách s účastí chodců v roce 2020 s rozdělením dle pohlaví usmrcené osoby

Graf 3b: Zastoupení věkových kategorií **těžce zraněných osob** při nehodách s účastí chodců v roce 2020 s rozdělením dle pohlaví těžce zraněné osoby

Mezi muži a ženami byl nalezen statisticky velmi vysoce významný rozdíl v počtu závažných následků zaznamenaných ve dne × v noci (viz tabulku 3): **v noci docházelo signifikantně častěji k usmrcení či těžkému zranění u mužů než u žen**. Podobný rozdíl byl nalezen u nehod v intravilánu × v extravilánu (viz tabulku 4): **v extravilánu docházelo k usmrcení či těžkému zranění u mužů signifikantně častěji než k témuž u žen**.

Tabulka 3: Pohlaví usmrcených nebo těžce zraněných osob při nehodách s účastí chodců v roce 2020 ve dne a v noci

Pohlaví	Následky		Celkem
	Ve dne	V noci	
Muž	147	93	240
Žena	153	50	203
Celkem	300	143	443

Tabulka 4: Pohlaví usmrcených nebo těžce zraněných osob při nehodách s účastí chodců v roce 2020 v extravilánu a intravilánu

Pohlaví	Následky		Celkem
	Intravilán	Extravilán	
Muž	195	45	240
Žena	188	15	203
Celkem	383	60	443

Graf 4: Druhy chybného chování chodců u dopravních nehod šetřených týmem HADN

Aplikace Dopravní nehody v ČR

Nejen nehodovost chodců si lze snadno vyfiltrovat díky veřejně dostupné webové aplikaci Dopravní nehody v ČR (<https://nehody.cdv.cz/>). V detailu pak lze zjistit bližší informace jak z pohledu genderu, krajů ČR, druhu komunikací atd.

Graf 5: Vývoj počtu usmrcených a těžce zraněných chodců při nehodách v období let 2011–2020

<https://www.ibesip.cz/getattachment/Pro-media/Clanky/Podzim-je-rizikovym-obdobim-pro-chodce-pod-ili-se-n/iStock-182138065.jpg?lang=cs-CZ&width=800&height=552&ext=.jpg>